

VARLAAM

(n. circa 1580-1585, Bolotești, Vrancea – d. 18 august 1657, mănăstirea Secu, Neamț)

A fost Mitropolit al Moldovei între 1632 și 1653, pe timpul domniei lui Vasile Lupu. Sprijinit de domnitor și de mitropolitul Petru Movilă al Kievului, înființează prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași. Scrie *Cazania sau Cartea românească de învățătură de la prăvelele împărătești*, care conține primele versuri în limba română, extrase din Evanghelie și viețile sfinților. Alte opere: *Răspunsul împotriva Catehismului Calvinesc* (prima scriere românească de polemică teologică), *Jitiile* (biografiile de asceți și martiri), *Fonetismele arhaice și regionale* etc.

DOSOFTEI

(n. 26 octombrie 1624, Suceava – d. 13 decembrie 1693, Jovkva, azi Ucraina)

A învățat în Iași, apoi la Școala Frăției Ortodoxe din Lviv. A fost Mitropolit al Moldovei (1671-1675 și 1675-1686). A promovat introducerea limbii române în biserică. A scris și tipărit mai multe text religioase și cronici: *Psaltirea în versuri*, *Dumnezeiasca Liturghie*, *Psaltirea de-nțeleș*, *Molitălvni de-nțeleș* (cu un *Poem cronologic despre domnii Moldovei*), *Parimiile preste an*, *Viața și petriaceri sfinților*. A tradus pentru prima oară în românește *Istoriile lui Herodot*, *Cronograful lui Matei Cigala* și alte texte istorice, științifice și religioase. În toamna anului 1686 a fost dus în Polonia de oștile regelui Jan Sobieski, unde a rămas până la sfârșitul vieții.

GRIGORE URECHE

(n. circa 1590-1595 – d. 1647, Goești, Iași)

A învățat la Lviv, la Școala Frăției Ortodoxe. În vremea domniei lui Vasile Lupu a ajuns mare spătar, iar apoi – mare vornic al Țării de Jos. Este cunoscut mai ales pentru cronică sa detaliată, *Letopisețul Țării Moldovei [...] de la Dragoș Vodă până la Aron Vodă*, unde schițează portretele mai multor domnitori de seamă ai Moldovei, enumeră principalele elemente istorice și dedică un capitol latinității limbii române. Cronicarul afirmă și originea comună a moldovenilor, muntenilor și ardelenilor. Opera sa se remarcă printr-o utilizare bogată a metaforelor și a altor figuri de stil și procedee literare, dar și printr-o suficientă rigoare istorică.